herpy

FRØER

Madagascan Mantella

Mantella madagascariensis

Mantella madagascariensis er en lille, dagaktiv frø fra regnskovene i det øst-centrale Madagaskar: sort med rødorange, sortplettede bagben, lysegrønne pletter ved forbenene og en himmelblå, hesteskoformet tegning på struben. Den bliver kun 21-25 mm, lever af myrer og andre små leddyr og kræver et køligt, fugtigt terrarie. Arten er sårbar i naturen, så vælg helst opdræt.

Familie: Mantellidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**21-25 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**4-8 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 30 × 30 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**20-23 °C**
Temperatur, nat	**16-18 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**I gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudser i vand**
Æglægning	**På jorden**
Kønsmoden	**12-18 mdr.**
Æg pr. lægning	**12-30**
Klækning	**3-12 dage**
Larvetid	**56-112 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og færdigfoder**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Står på CITES liste II (hele slægten Mantella), så handel over landegrænser kræver CITES-papirer, og sælgeren skal kunne dokumentere, at dyrene er lovligt opdrættet. Arten er sårbar på IUCN's rødliste, så vælg opdræt frem for vildfangede dyr. EU-bilaget er ikke aflæst for frøer og er derfor udeladt.

Om arten

Mantella madagascariensis er en lille, kraftigt bygget frø med sort ryg og stærkt farvede lemmer. Over snuden løber en grøn eller gul stribe langs hovedet. Overarme og lår er gule til grønne, mens underben og fødder er rødorange med sorte pletter. Lysegrønne til gule pletter fortsætter ud på siderne tæt ved forbenene. Tegningen varierer fra dyr til dyr. Den stærke farve er en advarselsdragt: frøen er giftig for rovdyr.

Hannerne er 21-22 mm og hunnerne 24-25 mm fra snude til kloak; andre angivelser går fra 20 til 28 mm. Hannerne er også slankere. Arten blev beskrevet i 1872 som *Dendrobates madagascariensis*, og den kan dække over flere skjulte arter.

M. madagascariensis forveksles let med *M. baroni*, som har næsten samme tegning, og med *M. pulchra*, som ser ud som en mere brun og udvasket udgave. Den sikreste forskel til *M. baroni* er struben: *M. madagascariensis* har en himmelblå, hesteskoformet tegning, mens *M. baroni* har en enkelt sort plet eller en helt sort strube. Det røde på bagbenene går helt gennem låret hos *M. madagascariensis*, men stopper ved leddet hos *M. baroni*. Dyr i handlen er derfor ofte blandet sammen.

Som hos hele slægten sidder der giftige alkaloider i huden. Frøerne producerer dem ikke selv, men optager dem fra de myrer og mider, de æder i naturen. Giften er ikke særlig farlig for mennesker, men kontakt bør undgås, og hænderne vaskes efter al kontakt med dyr og terrarie. Hos dyr, der fodres med dyrkede foderdyr, ser giften ud til at forsvinde, så opdrættede dyr regnes som ugiftige. Arten yngler sjældent i fangenskab. Levetid, terrariemål og flere pasningstal er ikke dokumenteret for den og er lånt fra andre arter i slægten *Mantella*; det er markeret i teksten.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

Udbredelse og levested

Mantella madagascariensis findes kun på Madagaskar, hvor hele slægten er hjemmehørende. Arten lever i det øst-centrale Madagaskar, i bjergegne fra området ved Niagarakely i nord til Ranomafana i syd, i ca. 700-1.050 meters højde. Udbredelsen er forholdsvis lille, og arten holder sig til regnskov, der ikke er nedbrudt.

Arten er sårbar (VU) på IUCN's rødliste. Truslerne er tab af skov til landbrug, tømmerhugst og kulbrænding, og indsamling til handel kan også have betydning. Den står på CITES liste II sammen med resten af slægten.

Læs mere: Lovgivning: CITES, EU-bilag og dansk lov

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Frøen lever på skovbunden i fugtig tropisk og subtropisk skov, både i lavlandet og i bjergskov, og den holder sig helst i skoven og i skovkanten langs vandløb. Den går mellem løvlag, sten og mos og er aktiv om dagen, hvor den jager små leddyr og patruljerer sit område.

Året er delt i en regntid og en køligere tørtid. Slægten er mest aktiv i den vådeste periode fra december til februar, hvor hannerne kalder højlydt for at forsvare territorier, og hunnerne æder sig fede i myrer og mider før yngelen. Når regnen holder op og de køligere måneder kommer, bliver dyrene mindre synlige og lever skjult i løvlaget. Arten yngler ved vandløb. Æggene lægges på land i fugtige fordybninger, og kraftig regn skyller de udviklede haletudser ud i vandet. Dag og nat er forholdsvis kølige i bjergskoven, og det skal terrariet efterligne.

Læs mere: Opdræt af haletudser

Pasning

TERRARIET

Et lavt, fladt terrarie på mindst 60 × 30 × 30 cm (længde × bredde × højde) rummer en gruppe på fire voksne dyr. Frøen bor på jorden, så bundarealet er vigtigere end højden. Målet er lånt fra beslægtede arter, fordi der ikke findes mål for arten selv. Hannerne er territoriale og kæmper om pladser, så vælg hellere et større end et mindre terrarie, og giv mange skjul, så alle dyr kan trække sig tilbage.

En enkel indretning er en bund af fugtig sphagnum, nogle stykker korkbark, kunstige eller levende planter og en lille, lav vandskål. Fugtigt køkkenrulle kan bruges i stedet, men skal skiftes tit, nogle gange dagligt. Til et levende terrarie lægges først et drænlag af grus eller lecakugler, så et net og derpå flere centimeter jord og løv. Brug ikke almindelig havejord med gødning, og skyl planterne grundigt for sprøjtegift. Låget skal holde på fugten, men en del af det skal være net, så luften ikke står stille.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Mantella madagascariensis trives køligt. Om dagen skal der være 20-23 °C, og om natten må temperaturen falde til 16-18 °C. Korte perioder op mod 24 °C kan klares, men længere tid med varme giver sygdom og kan slå dyrene ihjel. Tallene er lånt fra slægten og fra beslægtede arter og er ikke dokumenteret for arten selv.

De fleste danske stuer er passende hele året, men en sydvendt vindueskarm er det ikke. Pas på lamper over terrariet, især hvis der er levende planter: brug LED eller andet lys, der ikke varmer. Mål temperaturen med et digitalt termometer i dyrenes højde. En egentlig vinterhvile er ikke dokumenteret, men en køligere og lidt tørrere periode bruges til at udløse yngleadfærd (se Avl).

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal være høj det meste af tiden, 70-100 %, især når det er varmt. Sprøjt terrariet med afkloreret vand hver dag, kraftigt i varmt vejr og lidt mindre, når det er koldt. Bunden skal være fugtig, men ikke vandfyldt. Sæt gerne glas eller plast over dele af netlåget for at holde på fugten, og sørg for, at luften alligevel kan bevæge sig.

Uger eller måneder med tørrere forhold efterfulgt af kraftig sprøjtning kan hos slægten udløse yngleadfærd. Bliver luften for tør i længere tid, tørrer huden ud, og dyrene taber sig.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Stil en lav vandskål i terrariet, og lad den altid være fyldt. Frøerne er dårlige svømmere, så skålen skal være så lav, at de let kan komme op, og den må ikke fylde meget af bunden. Dybden er ikke dokumenteret, men højst et par centimeter er rigeligt.

Padder optager vand og stoffer gennem huden, så brug kun regnvand, osmosevand tilsat mineraler eller postevand, der er behandlet mod klor, kloramin og tungmetaller. Skift vandet hver dag eller hver anden dag, og skrub skålen ren, når der er belægning. Brug ingen rengøringsmidler.

LYS OG UVB

Der er ikke dokumenteret noget behov for UVB hos arten, og frøerne klarer sig uden. Et svagt UVB-lys (Ferguson-zone 1) kan bruges som valgfrit tillæg, hvis der er skygge og planter, så dyrene kan vælge. Lys til planterne må ikke give varme. Hav lyset tændt ca. 10-12 timer om dagen, og lad det være mørkt om natten.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Frøen er en ivrig jæger og kan æde forholdsvis store byttedyr i forhold til sin størrelse. I naturen lever den mest af myrer og mider. I terrariet fodres den med små leddyr, og de fleste tager gerne foder på op til ca. 6 mm: dyrkede bananfluer uden vinger, springhaler, nyklækkede fårekyllinger, bladlus, små kakerlakkelarver, termitter, små edderkopper og larver af rismelbiller. Meget små voksmøllarver kan bruges som afveksling. Variation forebygger mangler.

Giv 5-15 foderdyr pr. frø hver anden dag, eller små portioner dagligt, og justér efter, hvor tykke dyrene er. I køligt vejr er en fodring om ugen nok. Spred foderet flere steder, ellers bliver svage hanner jaget væk fra maden af de stærke. Drys foderdyrene med et godt kalk- og vitaminpulver ved hver anden eller tredje fodring, og ved hver fodring til unger. Mængderne er lånt fra beslægtede arter. Bananfluer og nyklækkede fårekyllinger fås sjældent i almindelige dyrehandler, så de bør dyrkes selv eller bestilles hos en stor leverandør.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Mantella madagascariensis er dagaktiv og kan ses patruljere i sit område og jage mad det meste af dagen. Hannerne kalder fra løvlaget for at forsvare området og tiltrække hunner, og de kan brydes med hinanden. Dyrene holdes bedst i en lille gruppe med mange skjul og god plads.

Frøer bør så vidt muligt ikke håndteres. Huden er sart og optager stoffer fra hænderne. Skal en frø flyttes, fx under rengøring, så brug en lille, ren plastikbeholder, og rør den ikke med tørre hænder. Nyindkøbte, vildfangede dyr er ofte afmagrede og har snyltere, så de skal gå i karantæne i flere uger eller måneder i et enkelt, simpelt terrarie. Vælg helst opdræt.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne er mindre og slankere end hunnerne og kendes på deres kald. Hos slægten har hannerne også synlige kirtelpuder på indersiden af lårene. Hunnerne bliver lidt større (24-25 mm mod 21-22 mm). Kønsmodenhed formodes at indtræde ved omkring 12-18 måneder, men alderen er ikke dokumenteret for arten selv. Hos den lignende *M. baroni* er det lykkedes at få yngel i grupper på syv dyr eller flere.

Det er bedst at købe en lille gruppe unger og lade dem vokse op sammen, så du er sikker på at få dyr af begge køn.

PARRING

Parringen følger regntiden. I fangenskab lånes metoden fra beslægtede arter: en køligere og lidt tørrere periode i op til tre måneder med ca. 10 timers lys, sjældnere sprøjtning, lavere vandstand og mindre foder, hvor temperaturen sjældent kommer over 22 °C. Derefter vender lys, temperatur og foder tilbage til normalt, og der sprøjtes kraftigt. Perioden kan være en belastning, så hold øje med dyrenes vægt, og flyt dyr, der ser dårlige ud, til et eget terrarie. Metoden er ikke dokumenteret for arten selv.

Hunner, der er klar, svulmer op af æg få uger efter hvileperioden. Rigeligt med foder og fugt er nøglen.

ÆG OG HALETUDSER

Hunnen lægger æggene på land, i fugtige fordybninger eller sprækker. Antallet er ikke dokumenteret for arten selv. Hos den omtrent lige så store *M. aurantiaca* rummer en lægning 12-30 æg, og det tal står i faktaboksen; hos den lignende, lidt større *M. baroni* er der over 50 og op til ca. 130 æg. Ofte er kun en del af æggene befrugtede, og nogle gange ingen af dem.

Hos beslægtede arter flyttes æggene efter ca. tre dage til en lukket beholder, hvor de ligger oven på en klump mos, så de lige berører vandkanten uden at blive overskyllet. Under låg holdes luften fugtig. Der er ingen yngelpleje. Haletudserne lever de første dage af blommen. Derefter fodres de dagligt eller hver anden dag med alger som spirulina og chlorella, fiskeflager, røde myggelarver og dafnier. Opdræt dem sammen i store plastbeholdere med en klump javamos eller et stykke pothos, som giver skjul og holder vandet rent. De første uger skal vandet være 3-5 cm dybt, senere op til ca. 10 cm. Vandtemperaturen skal ligge på 18-26 °C uden store udsving, og vandet skal være behandlet mod klor og tungmetaller. Fodr ikke for meget, fordi vandet så bliver dårligt.

METAMORFOSE

Haletudserne bryder ud af ægget ca. 3-12 dage efter lægning, og tidspunktet er lånt fra beslægtede arter. De første haletudser får forbenene omkring otte uger efter lægning, og resten forvandles i løbet af de følgende fire til otte uger, så larvetiden bliver ca. 56-112 dage. Haletudser fra samme kuld udvikler sig i forskelligt tempo.

Når forbenene viser sig, flyttes haletudsen til en beholder med højst 1 cm vand og et tætsiddende låg. Så snart halen er ved at blive optaget, flyttes den lille frø til et landterrarie med fugtigt køkkenrulle og et skjul af fx et pothosblad, et tørt egeblad eller en sammenkrøllet fugtig serviet.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede frøer er kun ca. 7-10 mm lange og skal have rigeligt med små leddyr. Bananfluer og nyklækkede fårekyllinger tages af de fleste, men er for store til de mindste, som får springhaler, bladlus eller en klump fugtig løvkompost med små dyr. Hold dem enkeltvis i små beholdere eller to til fem sammen i beholdere på ca. 13 × 13 × 8 cm. Giv altid lidt foder, og drys det med kalk og vitaminer ved hver fodring.

Når de er 2-3 måneder gamle, kan de flyttes til et større terrarie med mos eller jord, bark og planter. De unge dyr passes som de voksne. De fuldt udviklede farver kommer typisk efter 3-8 måneder, og hos enkelte først efter ca. ti måneder.

Sundhed og typiske fejl

Mantella madagascariensis er i fangenskab følsom over for varme og tørke, og de fleste problemer kommer af forkert klima eller foder. De typiske fejl er:

- For høj temperatur. Længere tid over ca. 24 °C giver stress og dårlig appetit og kan slå dyrene ihjel.
- For tør luft eller for sjælden sprøjtning, som tørrer huden ud. Dyrene taber sig.
- Mangel på kalk og vitaminer, fordi foderdyrene ikke er drysset. Det giver dårlig vækst og skæve ben.
- Svage dyr, der bliver jaget væk fra maden af de stærke hanner. Fodr flere steder, og del dyrene, hvis nogle bliver mobbet.
- Beskidt bund og stillestående luft, som giver bakterier og svamp. Skift bunden og rens vandskålen jævnligt.
- Vildfangede dyr, som ofte ankommer afmagrede og med snyltere. Karantæne og dyrlæge er nødvendigt.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig krop og er aktivt om dagen. Søg en dyrlæge med forstand på padder, hvis dyret taber sig, ikke spiser i flere uger eller har sår eller hævelser.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.